

Spis treści

Od Autorów 7

1. Wstęp 8

Stanisław Wężyk

2. Historia udomowienia i systemów utrzymania kur 13

Stanisław Wężyk

2.1. Udomowienie kur 13

2.2. Geneza systemów chowu kur 18

2.3. Współczesne rasy kur i ich mieszańce 19

2.4. Towarowe mieszańce międzyrasowe 22

3. Pokrój i budowa anatomiczna kury 24

Ryszard Gilewski, Grzegorz Tomczyk

4. Hodowla i reprodukcja kur 33

Stanisław Wężyk, Ryszard Gilewski

4.1. Struktura hodowli drobiu 33

4.2. Zarodowa hodowla kur 34

4.3. Cele hodowlane 36

4.4. Postęp hodowlany 37

4.4.1. Kury nieśne 37

4.4.2. Kury mięsne 38

4.5. Heterozja 39

4.6. Niepożądane (uboczne) skutki selekcji 40

4.7. Biotechnologia i genetyczne markery 40

4.7.1. Fenotypowe markery 40

4.7.2. Markery DNA 41

4.8. Ocena produktywności 42

5. Systemy chowu kur nieśnych i kurcząt mięsnych 43

Ryszard Gilewski, Stanisław Wężyk

5.1. Konwencjonalne baterie klatek dla kur nieśnych 43

5.2. Konstrukcja klatek od 2003 r. 45

5.2.1. Klatki wzbogacone (umeblowane) 45

5.2.2. Kurnik z wielopoziomowymi podłogami (WPP) 46

5.3. Chów na jednopoziomowej podłodze 48

5.4. Wybiegowy chów kur nieśnych 50

5.5. Ocena systemów chowu kur nieśnych 51

5.6. Chów wybiegowy kurcząt mięsnych 52

5.7. Chów w kurniku kurcząt mięsnych 53

6. Wyposażenie pomieszczeń dla kur nieśnych i kurcząt mięsnych 54

Ryszard Gilewski, Stanisław Wężyk

6.1. Systemy zadawania paszy 54

6.2. Systemy pojenia 57

- 6.3. Gniazda i zbiór jaj 59
- 6.4. Grzędy i rodzaje rusztów 62
- 6.5. Ściółka 63
- 6.6. Postępowanie z odchodami 64
- 6.7. Mikroklimat kurnika 65
- 6.8. Temperatura ciała i jej biologiczne optimum 68
- 6.9. Kontrola temperatury w chowie kurcząt 70
- 6.10. Systemy schładzania 71
- 6.11. Wilgotność powietrza 72
- 6.12. Oświetlenie 73

7. Zakup i ocena ptaków 75

Ryszard Gilewski

- 7.1. Zakup młodych kurek i zasiedlanie kurnika 75
- 7.2. Zakup kurcząt mięsnych (brojlerów) 76
- 7.3. Ocena ptaków 76
- 7.4. Wybór kur do ekologicznej produkcji 77

8. Organiczna produkcja jaj i mięsa kurzego 80

Stanisław Wężyk, Ryszard Gilewski

- 8.1. Określenia i definicje 80
- 8.2. Rozwój systemów produkcji drobiarskiej 83
- 8.3. Ekologiczna produkcja drobiarska 84
- 8.4. Trendy w wydatkach konsumenta na żywność 86
- 8.5. Czynniki wpływające na jakość mięsa drobiowego z ekologicznych systemów chowu 88
- 8.6. Zagadnienia rynkowe 90
- 8.7. Aspekty jakości 92
- 8.8. Tempo wzrostu i skład tuszki 93
- 8.9. Całkowity wzrost ciała 94
- 8.10. Wielkość i skład tuszki 98
- 8.11. Organiczna produkcja jaj spożywczych 101
- 8.12. Żywność bezpieczna dla zdrowia konsumenta 105

9. Cele i zadania hodowli rzadkich i ozdobnych ras kur 106

Stanisław Wężyk, Ryszard Gilewski

- 9.1. Udział hodowców amatorów w tworzeniu i doskonaleniu różnych ras kur 111
- 9.2. Metody hodowlane 113
- 9.3. Wystawy kur ras ozdobnych i rzadkich 115
- 9.4. Żywnienie kur ozdobnych ras 120
- 9.5. Znaczenie amatorskiej hodowli w ochronie starych ras kur 121

10. Drobnotowarowy chów drobiu 124

Ryszard Gilewski, Stanisław Wężyk

- 10.1. Cele i zadania drobnotowarowej produkcji jaj i mięsa kurzego 124
- 10.2. Organizacja produkcji 126

11. Żywnienie kur, kurcząt nieśnych i mięsnych 133

Alina Janocha

- 11.1. Potrzeby żywieniowe kur nieśnych i mięsnych 133
- 11.2. Żywnienie kurek typu nieśnego 142
- 11.3. Żywnienie kur nieśnych 145
- 11.4. Żywnienie kurcząt mięsnych 149
- 11.5. Żywnienie a ochrona środowiska 152
- 11.6. Wpływ żywienia na nieśność i cechy jakości jaj oraz mięso kurcząt 152
- 11.7. Zasady ekologicznego żywienia 159

12. Ekonomiczne aspekty produkcji jaj spożywczych i kurcząt mięsnych 163

Stanisław Wężyk, Ryszard Gilewski

- 12.1. Rachunek ekonomiczny 163
- 12.2. Koszty produkcji jaj spożywczych 164
- 12.3. Ekonomika chowu kurcząt mięsnych 171
- 12.4. Opłacalność ekologicznej produkcji jaj i kurcząt rzeźnych 175

13. Postępowanie z jajami i mięsem drobiowym w gospodarskim chowie kur 177

Ryszard Gilewski, Stanisław Wężyk

- 13.1. Postępowanie z jajem 177
- 13.2. Ubój kurcząt i przygotowanie tuszek do sprzedaży 181

14. Choroby kur i działania profilaktyczne 185

Grzegorz Tomczyk

- 14.1. Najważniejsze choroby bakteryjne kur 186
 - 14.1.1. Zakażenia kur salmonellami 186
 - 14.1.2. Pastereloza drobiu („cholera drobiu”) 189
 - 14.1.3. Kolibakterioza 191
 - 14.1.4. Mykoplazmoza kur 192
 - 14.1.5. Wrzodziejące i nekrotyczne zapalenie jelit u kur 193
- 14.2. Najważniejsze wirusowe choroby kur 194
 - 14.2.1. Grypa ptaków (AI) 194
 - 14.2.2. Rzekomy pomór drobiu (ND) 196
 - 14.2.3. Zakaźne zapalenie oskrzeli kur (IB) 197
 - 14.2.4. Zakaźne zapalenie torby Fabrycjusza (IBD) 198
- 14.3. Choroby o charakterze nowotworzeni 200
 - 14.3.1. Choroba Mereka (MD) 200
 - 14.3.2. Białaczki ptasie (AL) 201
- 14.4. Grzybice i mykotoksykozy 202
 - 14.4.1. Aspergiloza 202
 - 14.4.2. Kandydiaza (grzybica drożdżakowata) 203
 - 14.4.3. Inne zakażenia grzybicze 204
 - 14.4.4. Mykotoksykozy 204
- 14.5. Najważniejsze choroby inwazyjne 206
 - 14.5.1. Inwazje pasożytnicze 206

14.5.2. Inwazje pierwotniacze - kokcydioza kur	208
14.6. Najważniejsze choroby metaboliczne i niezakaźne natury żywieniowej i środowiskowej	209
14.6.1. Skaza moczanowa i kamica nerkowa	209
14.6.2. Skaza wysiękowa i wodobrzusze	210
14.6.3. Kanibalizm	210
14.7. Zasady profilaktyki, szczepienia i leczenia w produkcji kur	210
14.8. Leczenie kur i kurcząt w chowie ekologicznym	213
15. Prawodawstwo dotyczące produkcji drobiarskiej	214
Ryszard Gilewski	
16. Literatura	215